

1

בתי המשפט

א

003197/03

בית משפט השלום רמלה

22/04/2007

תאריך:

כב' השופטת אסתר נחליאלי - חיאט

בפני:

שגיא גיא

בעניין:

תובע

פרויליך אריאל

ע"י ב"כ עו"ד

נ

ג

ד

1 . ביטוח ישיר, אי.די.אי. חברה לביטוח

2 . אבנר אגוד בע"מ - חברה לביטוח

נתבעים

חרל"פ עמיקם

ע"י ב"כ עו"ד

פסק דין

ביום 12.6.01, נפגע התובע, יליד 20.10.74, בתאונת דרכים (להלן: "התאונה").

התובע עותר לפיצוי בגין נזקי הגוף שנגרמו לו בתאונה.

הנתבעים אינם מכחישים את חבותם, והשאלה הצריכה דיון, היא שאלת גובה הפיצוי לו זכאי התובע כתוצאה מנזקי הגוף שנותרו לו מהתאונה.

הנכות הרפואית

פרופ' גנאל שמונה לשמש כמומחה רפואי מטעם בית המשפט קבע כי לתובע נותרה נכות משוקללת בשיעור של 28% כתוצאה מהתאונה, בגין הגבלה קלה בקרסול שמאל; הגבלה ניכרת בתנועות המפרק הסובטלרי וחייבור גרוע של השברים בקרסול (20% בהתאם לתקנה 35(1)ג – לתקנות הביטוח הלאומי) וכן קבע כי התובע זכאי לנכות בשיעור של 10% לפי סעיף 75(1)ב' לתקנות הביטוח הלאומי בגין צלקות גוף מכערות שיש להן השפעה בתחושה.

המומחה גם הוסיף כי יש חשש להחמרה במצב התובע, ויתכן שידרש לעבור ניתוח נוסף במפרק, ויתכן שדרגת נכותו הצמיתה תגדל "אולם אם כאביו יחמירו ויתכן ויזדקק לניתוח שבמהלכו יקובע מפרק הקרסול. מצב זה יביא למצב המכונה קשיין נוח של מפרק הקרסול המקנה לפי סעיף 48(3) ב' נכות בשיעור של 20%. ויתכן ויהיה צורך לקבע גם את המפרק הסובטלרי ואז תתווסף לכך נכות בשיעור 10% לפי סעיף 49(3) ואלו בנוסף לנכות שקבע בגין צלקות הגוף המכוערות.

ועדה רפואית של המוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") קבעה כי לתובע נותרה נכות צמיתה בשיעור של 10% בגין נזק וסקולרי בתחום כלי הדם. קביעה זו מחייבת על פי דין (ראה החלטתי מיום 6.12.04).

פרופ' גנאל לא נחקר על חוות דעתו, קביעותיו לא נסתרו, והצדדים לא חלקו על חוות דעת

המומחה "...בדרך כלל, כשמומחה רפואי אשר נתמנה על ידי בית המשפט מגיש חוות דעתו, וצד מן הצדדים אינו מנסה לערער על חוות דעתו על ידי הפנית שאלות הבהרה או על ידי חקירתו הנגדית ניתן להסיק, לכאורה שחוות דעתו מקובלת על הצדדים..." (ע"א 2160/90 רז נ. פרידה לאץ, פ"ד מז(5), 170); אך לא רק מטעם זה אני מקבלת את קביעת המומחה.

מצאתי כי חוות הדעת מקצועית ומבוססת הן על בדיקות שערך והן על בחינת המסמכים הרפואיים. חוות הדעת כללה ניתוח הגיוני בהתייחס למצבו של התובע ולשאלת הקשר הסיבתי (ראה לדוגמה התייחסות המומחה לכאבי הגב מהם סבל התובע בעברו), כן כללה חוות הדעת התייחסות לצלקות התובע ולאפשרות החמרת מצבו בעתיד.

אמנם חוות הדעת הרפואיות אינן אלא ראיה מתוך הראיות ובידי בית המשפט לקבל את הקביעות או לדחותן, אך בהתאם לפסיקה "... אם אין בחוות דעתו מסקנות אשר אינן יכולות לעמוד במבחן הביקורת של ההיגיון לאחר עיון בחוות הדעת וראיות אחרות שבפניו, בית המשפט לא ייטה להתערב במסקנותיו של המומחה..." (ע"א 2160/90 הנ"ל עמ' 172-171).

בעניינינו, לא רק שלא הוצגו ראיות הסותרות את חוות דעת המומחה, אלא שמצאתי ראיות התומכות במסקנותיו; חוות דעתו מבוססת כדבעי, המומחה עיין בכל התייעוד הרפואי שעמד בפניו לרבות אישור מקרפ"ר ענף מיון רפואי; חוות דעתו ניתנה כשנתיים וחצי לאחר התאונה; ולאחר שהבהיר היטב את מסקנותיו, בנוסף לאלו שקלתי את היותו נטול אינטרסים, באשר הוא מומחה מטעם בית המשפט. לאור האמור, מצאתי לקבל את חוות הדעת של המומחה שמונה מטעם בית המשפט.

אמנם המומחה קבע כי תיתכן החמרה במצב התובע, אולם משלא הוכח כי חלה החמרה כלשהי במצב התובע לאורך כל התקופה (וחלפו כבר מספר שנים הן ממועד התאונה והן ממועד מתן חוות הדעת), אין בדעתי לקבוע פיצוי בגין חשש זה.

על בסיס חוות דעת המומחה, על מסקנותיה, אדון להלן בגובה הנזק.

הנכות התפקודית

הביטוי "נכות תפקודית" מבטא מוגבלות או הפרעה בתפקוד הנפגע, קרי, מידת השפעת הנכות הרפואית על כושר התפקוד של התובע בתחומי החיים השונים (למשל ע"א 3049/93 גירוגיסיאן נ' סייף רמזי, פ"ד נב (3) 792).

בע"א 3049/93 הנ"ל קבע כב' השופט אור כי המונחים, נכות רפואית, נכות תפקודית ואובדן כושר השתכרות, אינם דומים וכי יתכן מצב בו לא נגרם כל הפסד השתכרות בפועל אך הנכות הרפואית תשפיע על הפסדים בראשי נזק אחרים.

לאחר ששמעתי את הראיות, ובעיקר את התובע, אני סבורה כי נכותו התפקודית של התובע אינה זהה לשיעור נכותו הרפואית.

ראשית, לעניין הנכות הצמיתה שנותרה לתובע כתוצאה מהצלקות בגופו. המומחה קבע כי "צלקות גוף מכוערות לפי סעיף 75(1)ב' המקנה 10%. בגלל ההפרעה בתחושה והצלקת מסוג קלואיד אני מתייחס לנכות זו כאל נכות המשפיעה על תפקודו" (ההדגשה שלי- א.ג.ח. כל ההדגשים בפסק דין זה הם שלי אלא אם צוין אחרת).

הלכה היא כי שאלת תפקודו של תובע מסורה לשיקול דעת בית המשפט. חוות דעתו של המומחה תשמש את בית המשפט כראיה מהראיות המונחות לפניו, אך אין היא ראיה 'מנחה' בכל הנוגע לתפקודיות התובע.

על פי הראיות שהוצגו, הצלקות שנותרו לתובע מפריעות לו בתחושותיו, ייתכן ונגרם לו סבל בעטין ואף ייתכן כי בשל תחושותיו יקשה עליו במעט לנהל את אורחות חייו, אך אין, לדעתי, דין הגבלה בדרך (כזו המקנה 10%) כדין הגבלה כתוצאה מתחושה בצלקת.

לכן ראיתי לייחס לצלקות משקל של 3% במסגרת הנכות התפקודית.

גם אשר לנכות שנקבעה לתובע בתחום הוסקולרי מצאתי כי אין היא נכות תפקודית. לא הובאה לפני כל ראיה שהנכות שנותרה לתובע בתחום זה מקשה עליו בדרך כלשהי בתפקודו היומיומי.

זאת ועוד, התובע סבל בעבר מכאבי גב, וחרף נסיונותיו להמעיט מכאבי הגב מהם סבל, הוצגו לפני מסמכים המעידים כי התובע סבל מכאבי גב ממושכים, שהפריעו לו בתפקודו היומיומי. כך לדוגמה הצהיר התובע בהודעה לביטוח לאומי כי סבל מכאבי גב ולכן נהג לנסוע לתחנת הרכבת באופנוע, ולא עד מקום עבודתו, כן העיד כי רצה למכור את האופנוע עליו רכב בעת התאונה.

התובע ניסה להמעיט בכאבי הגב מהם סבל ובהשפעותיהם על מהלך חייו, ובכך לייחס את כל מגבלותיו לתאונה, אך כשעומת עם הודעתו לביטוח לאומי (נ/3), אישר לבסוף כי אכן סבל מכאבי גב שהגבילו אותו:

"ש. אני מקריא לך מההודעה לביטוח לאומי. מפנה לעמ' 1 בהודעה.

ת. אני מאשר שחתמתי על טופס ההודעה לביטוח הלאומי וזאת הצהרתי אבל כנראה שזה היה מקרה חריג באותו יום.

ש. אני מפנה אותך לעמ' 2

להודעה, שם אתה מספר באופן פרטני אבל בעמ' אחד אתה מספר על הנוהג.

ת. אני מאשר שבעמ' 2 סיפרתי מה היה ביום התאונה. אשר לעמ' 1, כנראה לא קראתי מספיק טוב ... אני לא מכחיש שחתמתי, כנראה שאמרתי את זה אבל זה לא שגרת היום שלי באותו זמן.

הדברים שמסרתי לביטוח הלאומי הם דברי אמת באותה עת.

אני לא מבין מזה אם הוא התייחס ליום ספציפי.

כשאתה קורא לי מתוך ההודעה לביטוח לאומי שלא נהגתי לנסוע באופנוע לעבודה בגלל שאני סובל מפריצת דיסק זה נכון לאותו יום, עובדה שהחזקתי אופנוע שנים.

ש. אני מקריא לך בהמשך שבגלל זה רצית למכור את האופנוע.

ת. כן אבל הכוונה היתה כדי לקנות אופנוע שאין לו תנוחה שצריך להתכופף (מדגים).

ש. אז אתה זוכר שהיתה לך מגבלה לרכב על האופנוע טרם התאונה.

ת. לא אמרתי שלא. " (עמ' 11 ש' 12 - עמ' 12 ש' 2)

במסגרת נסיונותיו להמעיט בעברו הרפואי, העיד כי "הוריד פרופיל" לא בשל כאבי הגב כי אם על מנת למנוע פגיעה עתידית בגבו:

"התגייסתי והשתחררתי עם פרופיל 97.

הפרופיל שלי ירד לאחר 5 שנים בעקבות בעיה בגב ורציתי למנוע פגיעה עתידית, זה לא שהלכתי שפוף אבל לא רציתי שתהיה לי פגיעה ולכן פניתי לצבא.

אם אני לא טועה הפרופיל ירד ל- 45.

לא עשו לי בדיקה להוריד לי את הפרופיל, הגשתי מסמכים, CT והורידו לי ישר פרופיל.

ש. כשכתוב במסמך מצה"ל מיום 11.7.01 בתוך נ/1 "כאבי גב קשים" זה לאל משקף את המצב?

ת. לא.

ש. בתעודה משנת 2000 אתה זוכר שהיו לך כאבי רגליים?

ת. הכוונה שזה הקרנה, היה לי בלט דיסק וזאת הקרנה של כאבים לכיוון הרגליים.

נכון שסבלתי מזה לפני התאונה מהקרנה לרגליים ומכאבי גב.

ש. כתוב שמגיל 16 אתה סובל מהתקפי כאבים. אתה זוכר את זה?

ת. אני רוצה להבהיר כי היו כאבים אך הם לא הפריעו לי לא לתפקוד היומיומי, לא לשירות הצבאי, לא לעבודות פיזיות, לא ברכיבה על אופנוע.

ש. מה שאתה מספר שזה לא הפריע לך, זה משקף את מצבך עד התאונה או עד התקופה שהורידו לך את הפרופיל?

ת. במאמץ ניכר כמו מאמץ צבאי בהחלט היה לי חשש שאני עלול לפגוע בעצמי. אני עסקתי בכל פעילות שהיא, איפשהו החלטתי לגשת לצבא ולדרוש שיוורידו לי פרופיל כי לא ידעתי מה יהיה בעתיד" (פרוטוקול עמ' 10 ש' 6-25).

אל מול ניסיון התובע להפחית מתוצאות כאבי הגב מהם סבל בעבר, ניסו הנתבעים להראות כי כל תחלואיו של התובע נובעים מכאבי הגב, ולא היא.

התאונה הנוכחית פגעה בתובע, ומפריעה לתפקודו היומיומי. נתתי אמון בדברי התובע שהפגיעה הקשה שנגרמה לו בגפיים התחתונות, מקשה על התובע ונתתי אמון לעדותו כשהעיד, למשל בעמ' 13 ש' 6 – עמ' 14 ש' 3:

"...

ת. קשה לי להאמין שארז ענה על השאלה הזאת מהסיבה שהוא חייל והוא לא מתגורר בבית ואני לא רץ ולא יכול לרוץ. אני לא יודע עם מי הוא דיבר.

ש. איזה פעילות אתה כן עושה?

ת. אני משתדל מאוד לעשות כמה שיותר פעילות, אני רוכב על אופניים כי אני לא יכול לרוץ, אני מקפיד על הכושר. עליתי על הפתרון שאני יכול לרכב על אופניים מאחר שלא יכולתי לרוץ אז רכשתי אופניים. אני עושה פעילות לחלק גוף עליון במכון כושר.

ש.א תה יוצא להליכה?

ת. אני הולך אך לא כספורט, הליכה מאוד מתונה עד המקסימום שאני יכול, ואני יכול כי אני אדם שמשתדל לעשות את זה ולא להכנע למגבלות.

"...

אין להסיק לחובתו של התובע את הרצון לשוב למהלך חיים רגיל ואת נסיונותיו לעשות כן. אין לי ספק שמגבלותיו של התובע, כפי שגם פורטו בהרחבה בחוות דעתו של המומחה מונעות ממנו דברים רבים שיכול היה לעשות אלמלא נפגע בתאונה. מאישיותו של התובע, היותו חרוץ ובעל רצון להמשיך באורחות חייו כמו לפני התאונה הסקתי כי תכונות אלה היו יכולות לקדם אותו בתחומים אחרים בחיים. אין העובדה שהתובע מנתב את כוחותיו לשיקום מתוצאות התאונה צריכה להיות לו לרועץ.

לאור כל האמור אני קובעת כי נכותו התפקודית של התובע היא בשיעור של 23%.

גובה הנזק

אובדן שכר עבר

תקופת אי כושר מלא

עובר לתאונה עבד התובע כמוקדן בחברת "יורוקום תקשורת סלולרית בע"מ" באמצעות חברת כח אדם ("מנפאואר"), במקביל למד התובע קורס לעיצוב ובניית אתרים באינטרנט.

עקב הפגיעה נעדר התובע מהעבודה חמישה חודשים וחצי, תקופת אי כושר מלא שאושרה גם על ידי מומחה בית המשפט.

לטענת התובע, שכרו נטו משוערך (הצמדה בלבד) היה 4,524 ₪ (לחודשים 05/01 – 12/00) ואילו לטענת הנתבעים שכרו המשוערך היה 4,354 ₪.

על פי תלושי השכר שצורפו לתצהיר עדות ראשית מטעם התובע, שכרו נטו (משוערך) לאחר ניכוי החדר הוצאות היה 4,355 ₪.

משמע, שעל הנתבעים לפצות את התובע בסך של 23,953 ₪, בצירוף ריבית ממוחצית התקופה, ובסך הכל סך של 27,880 ₪ לתקופת אי כושר מלא.

הפסדי שכר מסיום תקופת אי הכושר המלא

ועד היום

לטענת התובע בחודש דצמבר 2001 שב לעבוד בחברת "סלקום" כאיש תפעול במחלקת מכירות במשרה חלקית (עדיין באמצעות חברת כח אדם "מנפאואר").

התובע שובץ בתפקיד שונה מאחר שבתפקיד זה היו שעות העבודה נוחות יותר ואיפשרו לו לצאת להפסקות מנוחה.

באפריל 2002, בתום תקופת העסקת התובע באמצעות חברת כח האדם הועסק 'ישירות' על ידי סלקום, ושכרו היה נמוך יותר משכרו עובר לתאונה.

לאחר התאונה נרשם התובע ללימודי תואר ראשון במדעי המדינה, אך הפסיק את לימודיו לאחר סמסטר אחד.

התובע פוטר בפברואר 2003 מחברת "סלקום" עקב צמצומים. לאחר פיטוריו נסע התובע לטיול בחו"ל למשך כחצי שנה.

עם חזרתו לארץ, בספטמבר 2003, שב לעבוד בחברת "סלקום" כאחמ"ש תמיכה אגפית, שם הוא עובד עד היום.

שכרו הממוצע כיום הוא כ- 6,000 ₪ נטו לחודש.

התובע מבקש לפצותו בגין הפסד שכר לעבר על בסיס הנתונים שלעיל, ולטענתו יש להכפיל שכר של 5,000 ₪ (כי היה משביח את שכרו אלמלא התאונה ובודאי ששכרו לא היה קטן כפי שקרה בפועל), בשיעור הנכות התפקודית כשיטתו, 36%, ב- 59 חודשים שעברו מאז תקופת אי כושר מלא (נכון למועד הגשת סיכומי התובע).

לעומת דרך חישוב זו טוענים הנתבעים כי לא זו בלבד ששכרו של התובע לא נפגע כתוצאה מהתאונה, אלא אף עלה בשיעור ניכר, ומכאן שהנכות הרפואית שנותרה לתובע לא משפיעה על תפקודו.

מצאתי כי משרתו של התובע שונתה עקב התאונה (וגם הנתבעים מודים בסיכומיהם – ראה סעיף 130 – 132 לסיכומים); גם מצאתי שהתובע הוא חרוץ והיה מתקדם בעבודה, וכי יתכן, שלולא התאונה היה התובע ממשיך בעבודה או מתקדם בה.

"לעתים, הפסדי השתכרות בעבר, ... הנם בגדר נעלם, רב בהם הנסתר על הנגלה, ואין לחשבם במדויק" (ע"א 448/87 המרמן קבלן לבניין נ' חסן, פ"ד מג (3) 810).

לאור האמור ועל מנת שלא לקפח את התובע מחד גיסא, אך לא לפצותו בִּיתר מאידך גיסא, ותוך התחשבות בחובת הקטנת הנזק, עברו התעסוקתי של התובע, ודרגת נכותו הצמיתה ראיתי להעמיד את שיעור הפיצוי על פי החישוב:

23% * 4,355 * 64.5 חודשים (בהפחתת החודשים בהם טייל בחו"ל) = 64,606 ₪. בתוספת הפרשי ריבית ממחצית התקופה, ובסך הכל 69,289 ₪.

אובדן כושר השתכרות

לטענת התובע יש לגזור את אובדן כושר ההשתכרות מהשכר הממוצע במשק ולחלק את קביעת הפיצוי בראש נזק זה על בסיס שתי תקופות; לפרק זמן של 8 השנים הבאות יש לקבוע את הפסד השכר על בסיס נכות של 36%, ולאחר כך על בסיס נכות תפקודית של 42% (בשל ההחמרה הצפויה במצב התובע).

מנגד מבקשים הנתבעים לערוך את חישוב הפיצוי על בסיס נכות תפקודית בשיעור של 10% משכר התובע כיום (6,015 ₪).

כאמור, דחיתי את טענות התובע לעניין הפיצוי בגין ההחמרה האפשרית במצבו, והעמדתי את שיעור הנכות התפקודית על 23%.

אשר לבסיס השכר באב נזק זה- אני סבורה כי התובע היה משפר את שכרו מאז השתחרר מהצבא, ומהעובדות עולה כי התובע מתמיד בעבודה הנוכחית.

ההערכה הכספית של הפסד ההשתכרות לעתיד אינה פשוטה. מצאתי שהתובע עובד חרוץ (ראה גם עדותו לענין יחס המעסיקים אליו עמ' 12 ש' 15-20), המנסה להתקדם בעבודה, ומהתנהגותו ומעדותו כמו גם מהראיות שלפני למדתי על שאיפתו למזער את תוצאות התאונה ועל רצונו לשפר את מצבו התעסוקתי. התובע, בחור צעיר, שלא ברור אם ימשיך לעבוד במשך כל שנות העבודה ב"סלקום", בין אם מבחירתו ובין אם משיקולי חברת סלקום [כזכור פוטר התובע בשנת 2003 עקב צמצומי כח אדם בחברה, אך על פי העדויות ועל פי התקדמות התובע בתפקידיו בחברה, הוא משמש כיום כאחראי על כ- 25 אנשים בתפקידו כאחמ"ש].

אמנם לא הוכח כי קיים חשש שיפוטר ממקום עבודתו בימים אלו בשל מגבלותיו הרפואיות עקב התאונה, אך העובדה כי חברת "סלקום" אינה מוסד ציבורי ולאור העובדה שבעבר כבר פוטר בשל צמצומים, אני סבורה כי קיימת רמת סיכון גבוהה יותר להפלטות לשוק העבודה.

בע"א 10064/02 מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' רים אבו חנא (פורסם בבב), נקבע כי (הדברים מדברים בקטנים):

"...ובכן, אין ספק כי מקום בו קיימים די נתונים לגבי הנפגע, המאפשרים חישוב אקטוארי-אינדיבידואלי, ייטה בית המשפט להעדיף חישוב כזה על-פני התבססות על חזקות השכר הממוצע במשק כיצד, אפוא, ישיבו דיני הנזיקין לקדמותו את מצבו של אותו אדם, שכושרו לעבוד פחת או התאיין? לשם כך נדרש המשפט, כאמור, לחזות את העתיד ולשער מה היתה הכנסתו אלמלא נפגע בתאונה. למעשה, על בית המשפט לשרטט את מפת החיים-ללא עוולה של הנפגע, ולהעמידה אל מול מפת החיים-לאחר-העוולה שלו... ראו ע"א 5794/94 אררט נ' רחל בן שבח, פ"ד נא(3) 489, אופק קידום במקום העבודה, לימודים אקדמיים, שאיפות בנות-הגשמה, כל אלה ונתונים אחרים, מאפשרים לחזות את הכנסתו האמיתית של הנפגע אילו לא ארעה התאונה. או אז, יש בידי בית המשפט לאמוד את הפיצוי על פי הכנסה זו (לעומת ההכנסה במום), ובכך לבטא,

באמצעות הפיצוי, את הצורך להשיב את המצב לקדמותו אלמלא נחסמה בפני הניזוק הדרך המקצועית אותה ביקש(ויכול היה) לממש. זהו החישוב האקטוארי הנסמך על נתונים אינדיבידואליים אודות הנפגע, והוא משמש בדרך-כלל את בתי המשפט בבואם לפסוק לנפגע-בגיר פיצויים בגין הפסד כושר השתכרות (ראו למשל ע"א 8216/99 עזבון המנוח סמיון פרידמן ז"ל נ' אלי רפפורט, תק-על 2001(2) 15).

בהביאי את כל הנתונים האמורים לרבות האמור בפסיקה, אני סבורה כי בענינו יש לערוך חישוב אריתמטי על בסיס הנתונים שהבאתי מעלה, קרי, על בסיס נכות תפקודית בשיעור של 23% ועל בסיס שכר ממוצע במשק. [בהתאם לנתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, פרסום מ-8.3.07 (ראה ב- <http://www1.cbs.gov.il/reader>) עומד גובה השכר הממוצע במשק על -ש7,538], ובהפחתת מס הכנסה כמתחייב, על פי 2.25 נקודות זיכוי.

על פי הנתונים האמורים, על הנתבעים לשלם לתובע בגין ראש נזק זה סך של 404,020 ₪.

עזרת צד ג'

התובע טען כי הוא נזקק לעזרת צד ג' גם בפעולות יומיומיות הפשוטות ביותר, כגון רחצה, החלפת בגדים וכיו"ב. מהתצהיר של אם התובע עולה כי בסמוך לתאונה היא סעדה אותו תמכה וטיפלה בו במשך כל שעות היום כי "למיטב זכרוני נעדרתי מעבודתי שבוע ימים ולאחר מכן שבתי בהדרגה תוך העדרויות תכופות לצורך הטיפול בגיא, הסעתו לטיפולים רפואיים וסידורים שונים. בתקופה זו שולם לי שכר על חשבון פדיון דמי מחלת בן משפחה או על חשבון ימי חופשה, אינני זוכרת בדיוק, אולם אין לי ספק שהיתה פגיעה בשכרי ובזכויות העתידיות לימי חופשה או ימי מחלה" (סעיף 6 לתצהיר האם). לאחר שהתובע שוחרר מבית החולים, היה בתחילה מרותק למיטה ולאחר מכן השתמש בהליכון ובתקופה זו "הוא נזקק לעזרה בכל פעולה יומיומית. אני עזרתי לו ברב הדברים, ובכלל זה הליכה לנוחיות, רחצה, החלפת בגדים, ירידה מהמיטה וכיו"ב. בנוסף, גיא נזקק לחיטוי וחבישת הפצעים ברגל פעמיים ביום..." (סעיף 7 לתצהיר האם). כך ממשיכה ומצינת כי "משך כחצי שנה גיא היה מרותק לבית ולא יצא ממנו, אלא לביקורות בבית החולים 'שיבא'". האם מצינת (סעיף 10 לתצהיר) כי כיום מתגורר התובע עם אחיו "בדירה הקרובה לביתי בקומה הראשונה, כאשר אחד השיקולים במעבר לדירה בקומה הראשונה היה מגבלותיו והקושי בטיפוס מדרגות. כיום גיא איננו עצמאי ונעזר בי בדברים רבים, כגון: כביסות ובישול. את נקיון הבית וקניות אלון מבצע".

האם לא הציגה כל תלושי שכר להוכחת טענותיה לענין הפסד שכר או זכויות בתקופת האשפוז.

"אני יודעת מה זה ימי חופשה, ימי מחלה.

אני גם יודעת מה משקפים תלושי שכר ומה הם לא משקפים.

כשכתבתי שנעדרתי ממקום העבודה כך וכך ימים בטח שהדברים גם מתועדים בעבודה, בטח שקיים תעוד.

ש. האם כשחתמת על התצהיר פתחת את המסמכים ממקום העבודה והסתכלת בדיוק כמה ימי מחלה וכמה ימי חופשה...

ת. לא. לא הסתכלתי. (עמ' 7 ש' 12-18).

סביר בעיני כי האם שהתה בבית חולים לצד בנה, התובע, לאור אופי הפציעה, אלא שהיה עליה להציג אסמכתא על הפסד שכר או על הפסד זכויות אם נגרמו לה; ההלכה היא כי יש משמעות ראייתית להימנעות עד מלהציג ראיות או מסמכים התומכים בגרסתו, ובהעדרם לא ראיתי לפצותה כמיטיבה בגין הפסדי שכר שנגרמו לה, אם אכן נגרמו.

יחד עם זאת, הוכחו הנזק והצורך בעזרת צד ג'. אין ספק כי בעת שאושפז התובע בתקופה הסמוכה לתאונה (כ-20 יום), נאלצו בני משפחתו לסייע בידיו, וכששוחרר מבית החולים, נאלץ להשתמש בהליכון ובקביים (לפי התיעוד הרפואי וחוות דעת המומחה) ונדרשה עזרה בביצוע פעולות יומיומיות. מקובלת שיטת הפיצוי הגלובלי גם בגין הוצאות סבירות בעבר, אף בלא קבלות, ובלבד שהנזק והצורך בהוצאה – הוכחו (ע"א 307/77 מור נ' עזבון בוך, פ"ד לב(1) 654), לרבות בהוצאות עזרת צד ג'.

לאור האמור, אני אומדת את העזרה שניתנה לתובע בתקופת האשפוז בסך של 1,000 ₪ ובתקופת אי כושר מלא (כחמישה חודשים) בסך של 5,000 ₪ (1,000 ₪ לחודש) הסכום כולל הפרשי הצמדה וריבית.

לאחר תקופה זו עבר התובע להתגורר עם אחיו בדירת סבתו. הוכח לי, על פי מאזן ההסתברויות, כי המעבר 'לדירת הסבתא' נעשה בעיקר בשל המוגבלות לעלות מדרגות (דירת הוריו ממוקמת בקומה רביעית ללא מעלית). אלא שהוכח לי כי התובע מנסה לשוב לחיים כתיקונם ועושה את רב העבודות היומיומיות בעצמו. כך העידה אמו של התובע :

"ת. אני לא מסכימה עם זה. יש דברים שהוא היה עושה אותם והוא לא יכול לעשות אותם היום למרות שהוא מאוד משתדל.

ש. אני לא מדבר על מאמצים פיזיים, אני מדבר על דברים שבשגרה.

ת. נכון שלמקום העבודה הוא הולך באופן רגיל, נכון שהוא עולה לביתו 5 מדרגות באופן רגיל, אבל כשהוא בא אלי הביתה, אני גרה בקומה רביעית ללא מעלית, אני רואה את המאמצים שלו..." (עמ' 7 ש' 23 – עמ' 9 ש' 7)

התובע העיד:

"אני מתגורר היום בבית סבתי ביחד עם אחי.

לא עברנו לדירה הזאת ביחד. אני עברתי לפניו, לאחר שהחלמתי באופן מלא מהתאונה.

...

קניות של מוצרים לי ולאחי אני יכול לעשות.

לשטוף כלים אני יכול אבל יש ימים שכואב לי ואני לא יכול.

לסדר את המיטה ואת החדר אני יכול.

מבחינת התפקוד היומיומי הדברים השגרתיים אני עושה לרוב בעצמי" (עמ' 14 ש' 7-24).

עד היום לא העסיק התובע עזרה בשכר, ולדבריו נעזר באחיו אלון ובאמו. מאחר שכיום התובע מתפקד, ברמת היומיום, בכוחות עצמו, ובסיוע מינימלי של אחיו ושל אמו, ואין ספק כי בעבר נעזר יותר במשפחתו, אני אומדת את סכום עזרת בני המשפחה לתקופה זו על הצד הנמוך והבטוח- סך של 13,000 ₪ לפרק זמן של כ- 65 חודשים (לאחר הפחתת התקופה בה שהה בחו"ל) (סכום זה כולל הפרשי הצמדה וריבית).

לעיתיד-

בהביאי במסגרת שיקולי את הנכות הרפואית, הנכות התפקודית, גילו של התובע, העובדה כי עד כה לא העסיק עזרת צד ג' בשכר, כי לתובע נכות קודמת בגב, ונתתי דעתי כי סביר להניח שינשא ויקים משפחה, וידרש לעזרה מוגברת, אני סבורה כי יש להעמיד את הפיצוי בגין עזרת צד ג' לעתיד על סך של

40,000 ₪ (כ - 150 - 160 ₪ לחודש).

הוצאות נסיעה מוגברות - לעתיד

התובע הגיש חוות דעת כלכלן לענין עלות חודשית של אחזקת מכונית. לטענת התובע בעקבות פציעתו אין הוא יכול עוד לרכב על אופנוע, ונדרש לרכוש רכב.

עוד טען כי הוא נדרש לכמות נסיעות רבה יותר בשל התאונה וגם ידרש לכך בעתיד לאור מצבו הרפואי.

לא ראיתי לקבל את חוות דעת הכלכלן שהוגשה.

הכלכלן לא התייחס לרמה מקובלת להוצאות רכב שאדם נושא 'ברגיל' במהלך חייו, (והתובע אף מודה בכך בסיכומיו, ראה סעיף 55 לסיכומים). מעיון בנ/3 עולה שבגלל כאבי הגב מהם סבל התובע הוא שקל ממילא להחליף את האופנוע לרכב.

עוד סביר בעיני כי גם לולא ארעה התאונה וגם לו לא היה התובע סובל מכאבי גב, הרי עם חלוף השנים וככל שאדם מתבגר, יש להניח כי היה מחליף את האופנוע לרכב נוסעים.

יחד עם זאת, לאור הפגיעה ולנוכח הנכות שנותרה לתובע בגפיו התחתונות, סביר כי הוצאותיו של התובע בגין נסיעות יעלו על הוצאות נסיעה לאדם הממוצע שלא נפגע ברגליו.

אי אומדת הוצאות מוגברות באב נזק זה בכ- 400 ₪ לחודש, קרי סך של כ- 100,000 ₪.

הוצאות רפואיות לעבר ולעתיד והוצאות נסיעה לעבר

התובע צרף קבלות המעידות על הוצאות רפואיות והוצאות נסיעה שהוציא בגין נזקי הגוף שארעו לו כתוצאה מהתאונה; לטענתו לא נשמרו כל הקבלות, ועל כן צורפו קבלות חלקיות (ראה סעיף 30 לתצהירו).

הוצאות שהוציא נפגע עד למועד מתן פסק הדין בתביעתו, הן בגדר "נזק מיוחד", הטעון פירוט והוכחה (וראו: ד' קציר "פיצויים בשל נזק גוף", מהדורה רביעית, התשנ"ח-1997, עמוד 486). הפסיקה גם הכירה בהוצאות רפואיות שהוציא נפגע לפי טענתו (ע"א 307/77 מור נ' עזבון בוך, פ"ד לב(1) 654; וכן בספרו הנ"ל של ד' קציר, בעמ' 487), בתנאי שהנזק והצורך בהוצאה הוכחו.

עם זאת, מאחר שהתאונה הוכרה כתאונת עבודה, היה על התובע לפנות למל"ל לקבל החזר על הוצאות רפואיות, או שהיה עליו לפנות לקופת החולים לפי חוק הבריאות הממלכתי, על פי הלכת אלחדד (ע"א 5557/96, פ"ד נא(2) 724).

בענין הנדון לפני, הוכח הצורך בטיפולים רפואיים, במשככי כאבים בתחבושות בגין הפגיעות שנגרמו כתוצאה מהתאונה, כן הוכח כי התובע נזקק להוצאות נסיעה ודמי חניה בעבר, בתקופה בה קבל טיפולים.

לפיכך, ראיתי לאמוד את הפיצוי באב נזק זה, "בדרך אומדנא...זאת על הצד הנמוך והבטוח" - לשמירה על האיזון הראוי" (ת"א (ירושלים) 1515/96 יעקב יהושע ואח' נ' הסתדרות תקדין מחוזי המאוזכר מספרם של כבוד השופטים אנגלרד, ברק וחשין - "דיני הנזיקין - תורת הנזיקין הכללית, מהדורה שניה, עמוד 576); להביא במסגרת שיקולי באומדן גם את האמור בחוות דעת המומחה בדבר הכאבים מהם סובל התובע, וכן להתחשב בחובת הקטנת הנזק של התובע, בכל הנוגע לפנייה למל"ל להחזר הוצאות.

אני אומדת סכום זה (הוצאות רפואיות), על "הצד הנמוך והבטוח" של 3,000 ₪ לעבר סכום זה כולל ריבית והצמדה ו- 4,000 ₪ לעתיד.

שכר טרחת המומחים

על הנתבעים להשיב לתובע את שכר טרחת המומחה שמונה מטעם בית המשפט, קרי סך של 4,720 ₪ ובתוספת הפרשי ריבית והצמדה למועד פסק הדין, סך של 5,602 ₪.

אשר לשכר טרחת המומחה הכלכלן, לאור מסקנותי האמורות אין להשיב לתובע שכר טרחת מומחה זה.

כאב וסבל

בהתאם לאחוזי הנכות, לגילו של התובע, לימי האשפוז, יש לפצות את התובע בגין רכיב זה בסך של 72,476 ₪ להיום.

ניכויים

תשלומים תכופים- לתובע הוקדמו שני תשלומים תכופים. האחד ביום 16.10.01 בסך של 11,000 ₪ והשני ביום 18.4.02 על סך של 8,000 ₪. סכומים אלו יש לשערך ליום פסק הדין (הצמדה וריבית) ראה בע"א 6129/04 טרטמן נ' "הכשרת הישוב" חברה לביטוח בע"מ (טרם פורסם):

"אמור, על מנת לקבוע את ערכם האמיתי של כל הסכומים ששולמו לניזוק או נשללו ממנו עקב התאונה עד ליום מתן פסק-הדין – הפסדי העבר ותקבולים מן העבר כאחד - יש להוסיף עליהם גם ריבית. אין להסתפק בהצמדה בלבד, שהרי הסכומים שהיו בידיו של הניזוק אלמלא התאונה, היו בוודאי מניבים פירות, וגם אלה נשללו ממנו עקב התאונה; ומנגד, יש להניח, הסכומים ששולמו לניזוק עקב התאונה, קודם ליום פסק-הדין, הניבו פירות כשהם בידיו (או חסכו לו את הצורך ליטול הלוואה בריבית)".

מכאן שיש להפחית מסכום הפיצוי סך של – 25,341 ₪.

עוד יש לנכות תגמולי המל"ל ששולמו וישולמו לתובע, הנתבעים הגישו חוות דעת אקטואר (נ/4) לפיה תגמולי המל"ל הם בסך של 410,014 ₪ ובהתאם טענו להפחתה זו בסיכומיהם. יש לציין כי משקבעתי שנכותו הרפואית של התובע היא בשיעור של 36% ולא קיבלתי את טענת ההחמרה האפשרית במצבו הרפואי של התובע, לא ראיתי לנכות תגמולים בגין נכות של 42% כמבוקש לנכות, בנוסף, על ידי הנתבעים.

לאור כל האמור בפסק דין זה לעיל אני מחייבת את הנתבעים לשלם לתובע את הסכומים הבאים,

א. כאב וסבל.....72,476 ₪;

ב. הפסד שכר לעבר

ב.1 לתקופת אי כושר מלא27,880 ₪;

ב.2 לתקופת אי כושר חלקי69,289 ₪;

ג. אובדן כושר השתכרות404,020 ₪;

ד. הוצאות נסיעה מוגברות :100,000 ₪;

ה. הוצאות רפואיות עבר + עתיד והוצאות נסיעה לעבר: 7,000 ₪;

ו. עזרת צד ג' – עבר + עתיד: 59,000 ₪;

סה"כ: 739,665 ₪.

ז. ניכויי תשלומים תכופים, משוערכים: 25,341 ₪ (-);

ח. ניכויי תגמולי המל"ל: 410,014 ₪ (-);

סה"כ: 304,310 ₪.

בנוסף אני מחייבת את הנתבעים לשאת בשכר טרחת עו"ד, בשיעור של 13% בתוספת מע"מ כשיעורו בחוק.

אני גם מחייבת את הנתבעים לשלם לתובע הוצאות משפט בסך של 15,000 ₪, סכום זה כולל את שכר טרחת המומחה בו נשא התובע בסך משוערך של 5,602 ₪.

הסכומים הנקובים לעיל ישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום מתן פסק הדין ועד התשלום בפועל.

הערה: כל החישובים בתיק זה נערכו באמצעות תוכנת המשערכת המותקנת בבית המשפט.

המזכירות תשגר עותק פסק הדין לצדדים.

ניתן היום בלשכתי ד' באייר, תשס"ז (22 באפריל 2007) שלא במעמד הצדדים.

אסתר נחליאלי-חיאט, שופטת